

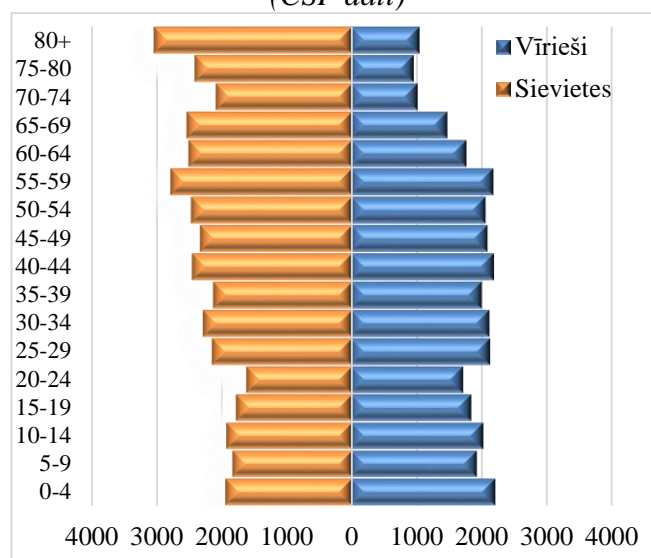
Liepājas veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Liepājā un to izmaiņām laika periodā no 2010. gada līdz 2018. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

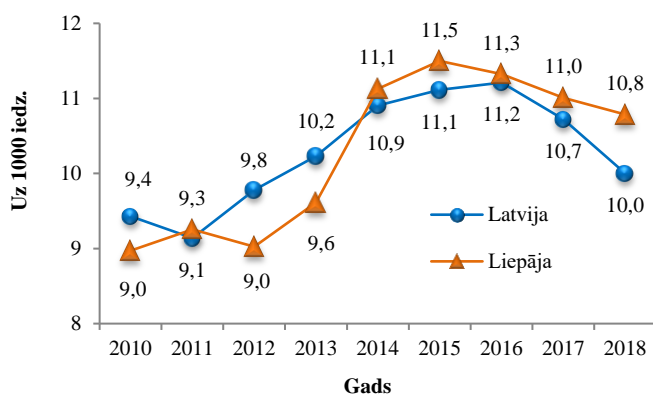
Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

1.attēls. Liepājas pastāvīgo iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra 2018. gadā (CSP dati)

2.attēls. Dzimstība Liepājā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 68 945 (2018. g. beigās)
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 3,58%
Iedzīvotāju blīvums: 1017 iedzīvotāji uz km²
Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 745, miruši 1083 (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- Augstāka dzimstība nekā vidēji LV, 2018. g. par 8%.
- Zemāka saslimstība ar STI nekā vidēji LV, 2018. g. par 20%.
- Zemāka mirstība no ārējiem nāves cēloņiem nekā vidēji LV, 2018. g. par 19%.

Problēmas un izaicinājumi

- Augsts nepilngadīgām mātēm dzimušo mazuļu īpatsvars.
- Augstāka mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem nekā vidēji LV, 2018.g. par 8%.
- Pieaugusi saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem.
- Augsts jaunatklāto saslimšanas gadījumu skaits ar ādas audzējiem, t.sk. melanomu.
- Augstāka mirstība no pašnāvībām nekā vidēji LV, 2018. g. par 31%.
- Augstāka mirstība no kritieniem nekā vidēji valstī, 2018. g. par 18%.
- Augsta saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu, 2018. g. par 33% augstāka nekā vid. LV.
- Augstāka saslimstība ar ērcu encefalītu nekā vidēji LV, 2018. g. par 32%.

*Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu salīdzināmi dati pieejami tikai kopš 2010. gada.

Statistikas dati no "Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistra" par saslimstību ar onkoloģiskajām slimībām, tuberkulozi, psihiskiem un uzvedības traucējumiem un diabētu 2018. gadā būs pieejami pēc pilnvērtīgas e-veselības informācijas sistēmas darbības nodrošināšanas un datu ievades pabeigšanas.

Tabulā attēloti jaunākie veselību raksturojoši rādītāji (2017. un 2018. gads) **Liepājā** salīdzinājumā ar vidējām rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

🔴 Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

🟢 Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

⦿ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

		Rādītājs	Vidēji Latvijā	Liepājā	Tendence periodā Liepājā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	621	686		🔴
	2	Dzimumstība	10,0	10,8		🟢
	3	Vidējā mēneša darba alga bruto (EUR)	1077	982		🔴
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	4	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem*	605	798		🔴
	5	Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits*	4734	5019		🔴
	6	Saslimstība ar tuberkulozi*	24,9	21,6		🟢
	7	Saslimstība ar HIV/AIDS	16,9/5,1	18,8/1,4**		🔴/-
	8	Saslimstība ar STI	83,7	66,6		🟢
	9	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	74,1	98,4		🔴
	10	Saslimstība laimboreliozī/ērču encefalītu	25,0/8,8	13,0/11,6		🟢/🔴
	11	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	0,6	1,1		🔴
	12	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	21,1	18,5		🟡
	13	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	4,4	4,3		⦿
	14	Ārstu relatīvais skaits	34,1	28,7		🔴
	15	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	9,4	9,3		⦿
	16	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	6,0/0,12	6,2/0,12		⦿/⦿
Mirstība	17	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	818	807		⦿
	18	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	308	332		🔴
	19	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	80,7	65,2		🟢
	20	Mirstība no cukura diabēta	30,2	56,5		🔴
	21	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	55,8	55,0		⦿
	22	Perinatālā mirstība	6,55	2,7**	-	-
	23	Zīdaiņu mirstība	3,2	4,0**	-	-
	24	Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g. v.	5235	5332		⦿

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā 2018. g. sākumā; 2 Uz 1000 iedzīvotāju; 3 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 4 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 5 Uz 100 000 iedzīvotāju; 6-10 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 8 Gonokoku infekcija, uroģenitālā hlamīdioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 11-12 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 13 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 14 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidenti, uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 10 000 iedzīvotāju; 16 Uz 1 iedzīvotāju; 17-21 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 22 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 23 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 24 Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1-3 CSP; 4-6 PREDĀ, SPKC; 7-10 VISUMS, SPKC; 11-13 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 14-15 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 16 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 17-24 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

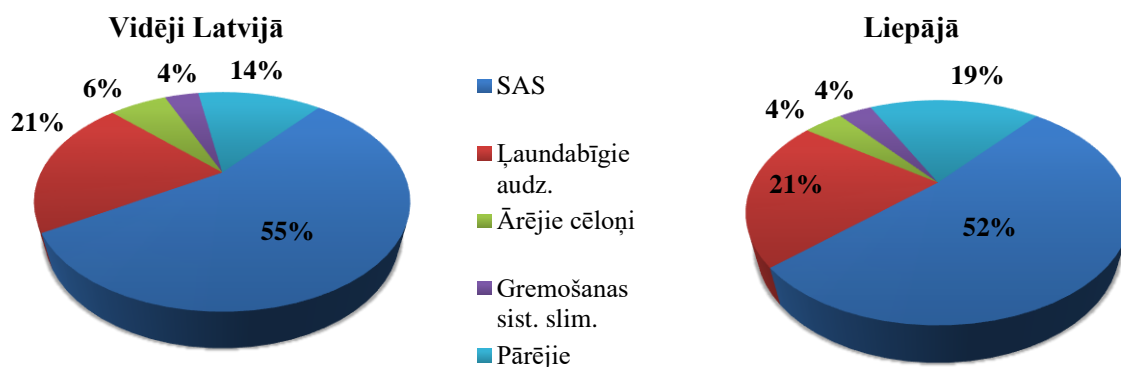
* 2017. gada dati

** Mazāk par 3 gadījumiem gadā

Situācijas apraksts

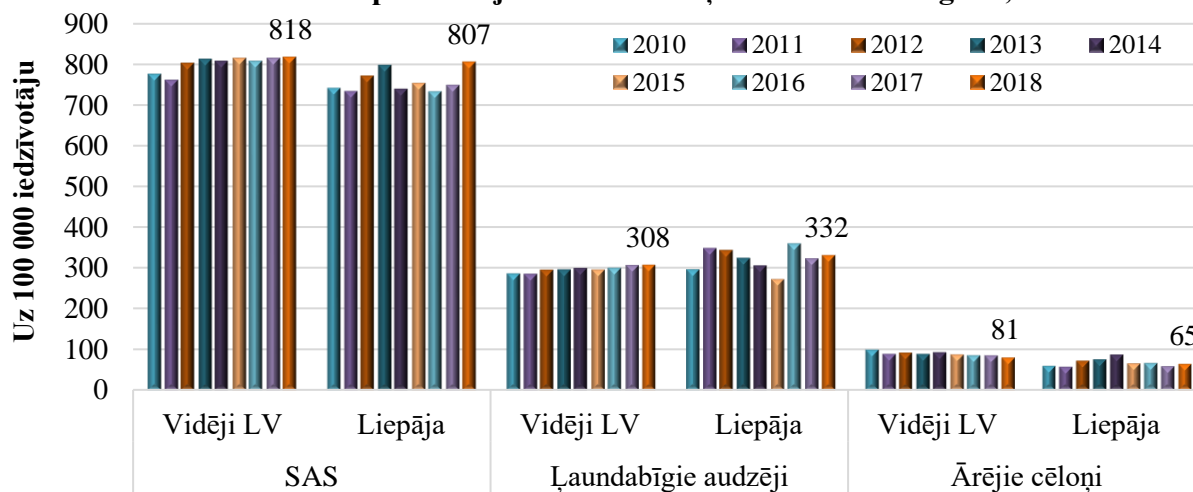
Liepāja ir trešā lielākā Latvijas pilsēta pastāvīgo iedzīvotāju skaita ziņā un tajā dzīvo 3,6% valsts iedzīvotāju. Tomēr līdzīgi kā citviet Latvijā, iedzīvotāju skaits dinamiskā pakāpeniski samazinās, pie tam Liepājā samazinājums ir straujāks kā vidēji valstī – kopš 2010. gada iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 11% jeb 8,8 tūkstošiem iedzīvotāju. Salīdzinoši Latvijā kopumā šajā laika periodā iedzīvotāju skaits samazinājies par 8%. Ik gadu Liepājas iedzīvotāju skaits papildinās par aptuveni septiņiem simtiem mazo liepājnieku; 2018. gadā piedzimuši 745 mazuļi. Rēķinot uz 1000 iedzīvotāju, pēdējos gados **dzimstība** Liepājā ir augstāka nekā vidēji valstī, maksimumu sasniedzot 2015. gadā, nākamajos gados samazinoties, tomēr 2018. gadā saglabājoties par 8% augstākai nekā vidēji Latvijā (skat. 2. attēlu). Nepilngadīgām mātēm dzimušo bērnu skaits Liepājā ir augsts – 2012. gadā reģistrēts augstākais jaundzimušo īpatsvars no visiem dzimušajiem (1,8% jeb 10 mazuļi), 2018. gadā 1,1% (8 mazuļi), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 66%. Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) dinamiskā svārstās, saglabājoties līdzīgam kā vidēji valstī – 2018. gadā 4,3%. Gan **perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie), gan **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Liepājā ir zema, izņemot 2012. gadu, kad perinatālā mirstība bija pieaugusi līdz 14,8 gad. uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušajiem (vid. valstī tajā gadā 8,7), bet zīdaiņu mirstība sasniedza 12 gad. uz 1000 dzīvi dzimušajiem (vid. valstī tajā gadā 6,4).

3. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2018. gadā, īpatsvars procentos

Galvenie nāves cēloņi Liepājā, tāpat kā Latvijā kopumā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2018. g. Liepājā 52% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2018. g. Liepājā 21% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2018. g. Liepājā 4% no visiem mirušajiem).

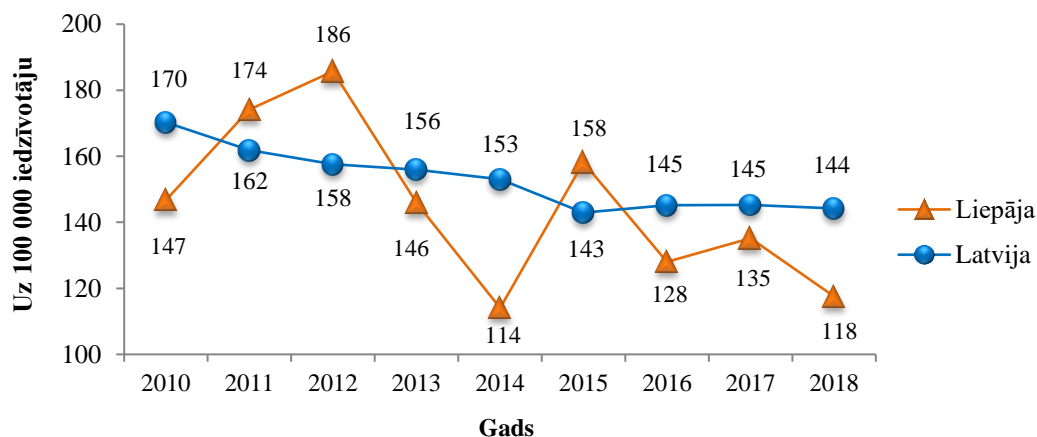
4. attēls. Mirstība no izplatītākajiem nāves cēloņiem 2010.-2018. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Liepājā dinamikā ir mainīga, 2018. gadā pieaugusi līdz 807 gadījumiem uz 100 000 iedz., kas ir augstākais rādītājs visā periodā (skat. 4. attēlu).

Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no SAS Liepājā dinamikā ir svārstīga, pēdējos trīs gadus zemāka nekā vidēji valstī; 2018. gadā 118 gad. uz 100 000 iedz., esot par 19% zemākai nekā vidēji Latvijā (skat. 5. attēlu).

5.attēls. Priekšlaicīga mirstība no SAS 2010.-2018. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Ļaundabīgie audzēji ir otrs biežākais nāves cēlonis kā Latvijā, tā Liepājā. **Mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem** Liepājā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2018. gadā – 332 gad. uz 100 000 iedz. (vid. Latvijā 308) (skat. 4. attēlu). Priekšlaicīga mirstība (līdz 64 g.v.) no ļaundabīgajiem audzējiem Liepājā dinamikā ir mainīga, 2018. gadā līdzīga kā vidēji valstī – Liepājā 105 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 108). Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Liepājā ir no prostatas vēža vīriešiem, bronhu un plaušu audzēja, krūts vēža sievietēm, un resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzēja.

Visaugstākā mirstība Liepājā ir no prostatas vēža vīriešiem – 2018. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 22% (Liepājā 59 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 48).

Otrs biežākais nāves cēlonis no onkoloģiskajām slimībām Liepājā ir krūts vēzis sievietēm. 2017. un 2018. gadā mirstība pieaugusi, 2018. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 29% (Liepājā 52 gad. uz 100 000 iedz., vidēji LV 40).

Mirstība no bronhu un plaušu audzēja Liepājā dinamikā ir mainīga, 2018. gadā tā bija 41 gad. uz 100 000 iedz. (vidēji LV 48). Liepājā, līdzīgi kā vidēji Latvijā, mirstība no bronhu un plaušu audzēja vīriešiem ir augstāka nekā sievietēm, 2018. gadā trīs reizes (2018. gadā Liepājā attiecīgi 65 un 21 gadījums uz 100 000 iedz.).

Mirstība no resnās, sigmoidveida un taisnās zarnas audzēja Liepājā ir svārstīga, 2012. gadā vērojams straujš pieaugums, kuram sekoja samazinājums, pēdējos divos gadus mirstība ir līdzīga kā vidēji valstī, 2018. gadā 32 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 34).

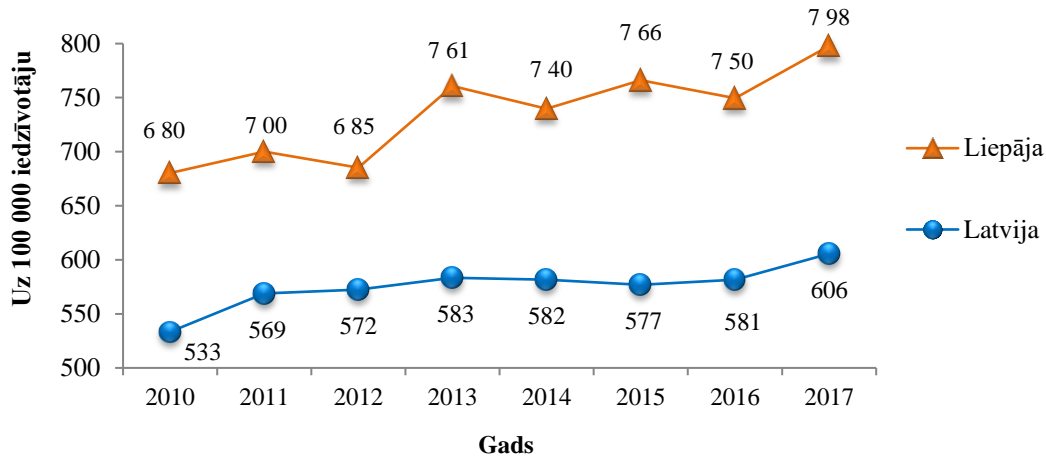
Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem Liepājā ir augsta, dinamikā pieaug; 2017. gadā¹ no jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits ar ļaundabīgajiem audzējiem bija par 32% augstāks nekā vidēji valstī (skat. 6. attēlu). Arī saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem līdz 64 gadu vecumam Liepājā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2017. gadā par 19% (Liepājā 349 gad. uz 100 000 iedz., vid. LV 294).

Visbiežāk reģistrētie ļaundabīgie audzēji Liepājā ir ādas audzēji, t.sk. melanoma. 2017. gadā saslimstība Liepājā bija pieaugusi līdz 228 gadījumam uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV 87). Arī iepriekšējos gados saslimstība ar ādas audzējiem, t.sk. melanomu Liepājā bija ļoti augsta.

Otrs biežāk reģistrētais ļaundabīgais audzējs Liepājā ir prostatas audzējs vīriešiem. Arī ar šo audzēju veidu saslimstība Liepājā ir augsta – 2017. gadā reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits pārsniedza vidējo rādītāju valstī par 24%, sasniedzot 179 gad. uz 100 000 iedz., kamēr vidēji Latvijā 144 gad. uz 100 000 iedz.

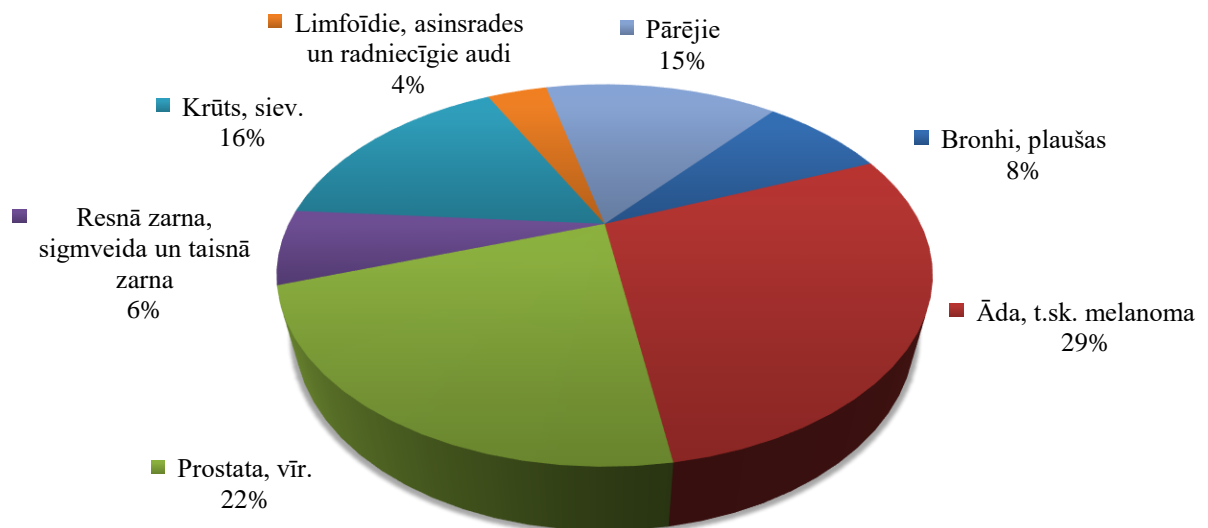
¹ Pēdējie pieejamie dati par saslimstību ar ļaundabīgajiem audzējiem

6. attēls. Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem 2010.-2017. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

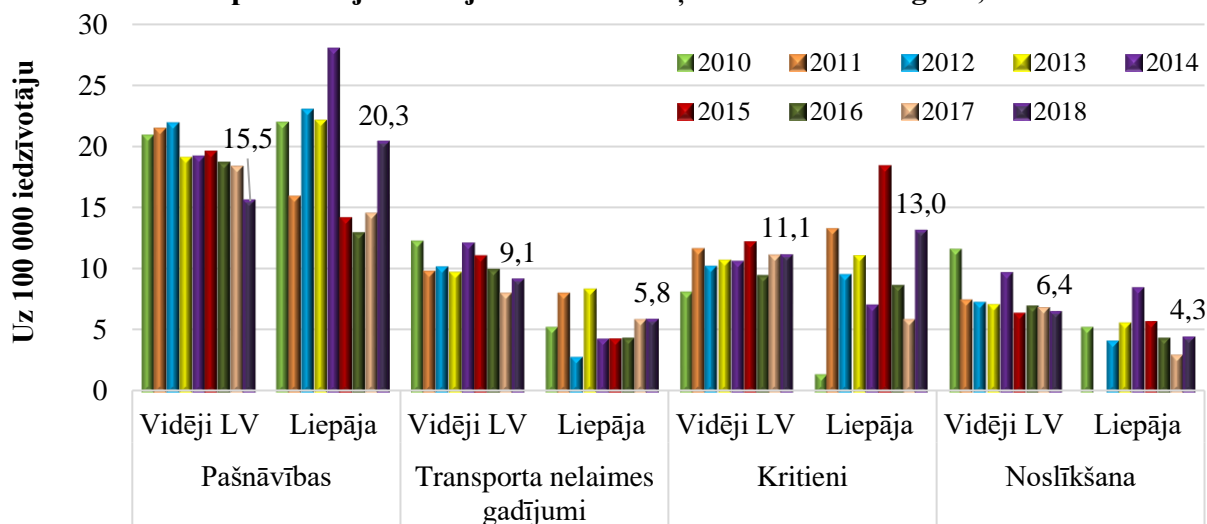
Trešais biežāk reģistrētais audzējs Liepājā ir krūts vēzis sievietēm. Dinamikā saslimstība ir mainīga, 2017. gadā saslimstība pieaugusi, sasniedzot augstāko rādītāju visā periodā – 130 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 19% (vid. LV 109).

7. attēls. Biežāk diagnosticētie ļaundabīgie audzēji pēc lokalizācijas, īpatsvars Liepājā 2017. gadā, procentos

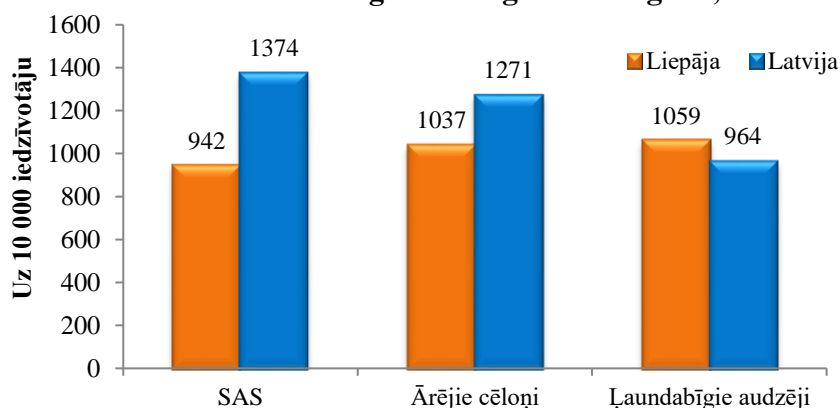
Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Liepājā ir zemāka nekā valstī kopumā. Ik gadu ārējo cēloņu dēļ Liepājā bojā iet vairāk nekā 40 cilvēku; 2018. gadā tie ir 65 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (skat. 4. attēlu). Būtiskākie ārējie nāves cēloņi 2018.gadā ir pašnāvības un kritieni. Kā pilsētā pie jūras Liepājā ik gadu tiek reģistrēti arī noslīkšanas gadījumi. Salīdzinot ar situāciju citviet, Liepājā ir nosacīti zemāks transporta negadījumos cietušo skaits (skat. 8. attēlu). 2018. gadā nozīmīgākais ārējais nāves cēlonis bija pašnāvības (skat. 8. attēlu) – pieaudzis līdz 20,3 gad. uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV 15,5); arī iepriekš atsevišķos gados mirstība šī cēloņa dēļ Liepājā bijusi augstāka nekā vidēji valstī.

8. attēls. Mirstība no izplatītākajiem ārējiem nāves cēloņiem 2010.-2018. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG) rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Liepājā dinamikā ir mainīgs, 2018. gadā līdzīgs kā vidēji valstī (skat. tabulu). Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu Liepājā ir ļaundabīgo audzēju dēļ, 2018. gadā bija par 10% augstāks nekā vidēji valstī (skat. 9. attēlu). PZMG rādītājs ārējo cēloņu dēļ Liepājā ir zemāks nekā vidēji valstī, 2018. gadā par 18%. Trešais nozīmīgākais cēlonis Liepājā, kura dēļ tiek zaudēts daudz mūža gadu, ir SAS.

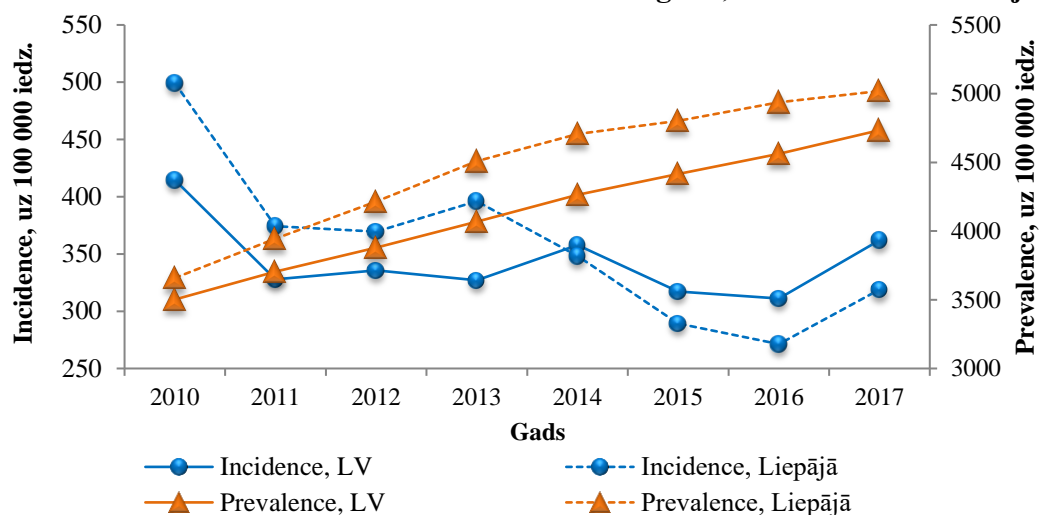
9. attēls. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g. v. 2018. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Greimošanas sistēmas slimības Liepājā sastāda ~3,6% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no greimošanas sistēmas slimībām Liepājā dinamikā ir svārstīga, 2018. gadā samazinājusies līdz valsts vidējam rādītājam. Nozīmīgākie nāves cēloņi greimošanas sistēmas slimību grupā ir aknu fibroze un ciroze (19% no visiem ar greimošanas sistēmu saistītajiem nāves cēloņiem), alkohola izraisītas aknu slimības (16%) un kuņģa čūla (5%). No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Liepājā ir svārstīgs; 2017. gadā² reģistrēts 221 jauns gadījums. Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Liepājā 2017. gadā pieaudzis līdz 5019 gadījumiem uz 100 000 iedz. (skat. 10. attēlu), savukārt mirstība no cukura diabēta Liepājā 2018. gadā ir gandrīz divreiz augstāka nekā vidēji valstī. Arī iepriekšējos gados mirstība no cukura diabēta Liepājā bija augsta.

² Pēdējie pieejamie dati par saslimstību ar cukura diabētu

10. attēls. Saslimstība ar cukura diabētu 2010.-2017. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – jaunatklātu hronisku C hepatītu un ērcu encefalītu ir augstāka nekā vidēji Latvijā, bet STI un laimboreliozi – zemāka (skat. tabulu).

Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu Liepājā pēdējos četros gados ir augstāka nekā vidēji valstī, 2017. gadā sasniedzot augstāko rādītāju – 156 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV tajā gadā 93). 2018. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, saslimstības rādītājs ir mazinājies, saglabājoties augstam – 98 gad. uz 100 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 74.

Saslimstība ar ērcu pārnēsātajām infekcijas slimībām – ērcu encefalītu un laimboreliozi atšķiras pa gadiem. 2017. gadā pieaugusi saslimstība gan ar ērcu encefalītu, gan laimboreliozi, turpretī 2018. gadā saslimstība mazinājusies, tomēr saslimstība ar ērcu encefalītu saglabājas augstāka kā vidēji valstī, bet ar laimboreliozi – zemāka (skat. tabulu).

Saslimstība ar HIV Liepājā dinamikā ir līdzīga kā vidēji Latvijā, ar tendenci pieaugt. 2018. gadā Liepājā reģistrēti 18,8 jauni saslimšanas gadījumi ar HIV, rēķinot uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV 16,9). Ik gadu Liepājā tiek reģistrēti arī HIV izraisīti nāves gadījumi.

Saslimstībai ar STI Liepājā noteiktas tendences nav vērojamas, tomēr kopumā tā ir zemāka nekā vidēji valstī. Saslimstība ar tuberkulozi ir līdzīga kā Latvijā kopumā.

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Liepājā ir zemāks nekā vidēji Latvijā – 2018. gadā Liepājā bija 28,7 ārsti uz 10 000 iedzīvotāju (kopā 198 ārsti), vidēji Latvijā 34,1. Ģimenes ārstu, pediatru un internistu skaits, kuri sniedz primārās veselības aprūpes pakalpojumus, ir līdzīgs kā vidēji valstī – 2018. gadā 9,3 uz 10 000 iedzīvotāju (vid. LV 9,4).

Ambulatoro apmeklējumu skaits Liepājā ir līdzīgs kā vidēji valstī – 2018. gadā, rēķinot uz 1 iedzīvotāju, bija 6,2 apmeklējumi (vid. LV 6,0). Mājas vizīšu skaits, izsakot uz 1 iedzīvotāju, Liepājā ir līdzīgs kā vidēji valstī (skat. tabulu), tāpat mājas vizīšu īpatsvars kopējā ambulatorajā aprūpē – 2018. gadā mājas vizītes bija 2,0% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 2,0%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

STI – Seksuāli transmisīvās infekcijas

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma